

دو شنبه 17 تیر 1392 - 29 شعبان 1434 - 8 جولای 2013

ایران، قبل از جنگ جهانی دوم، تحت نفوذ سیاست استعماری انگلیس بود و قدرت متمرکز رضاخان، اداره مملکت را با استبداد تمام برعهده داشت.

17 تیر در گذر تاریخ

* انعقاد پیمان «سعد آباد» در تهران (1316 ش)

اشاره:

ایران، قبل از جنگ جهانی دوم، تحت نفوذ سیاست استعماری انگلیس بود و قدرت متمرکز رضاخان، اداره مملکت را با استبداد تمام برعهده داشت. با روی کار آمدن آتاتورک در ترکیه، با تحریک انگلستان و برای این که شوروی در حلقه محاصره قرار داشته باشد، در هفدهم تیرماه 1316 ش برابر با هشتم ژوئیه 1937 م، پیمان دوستی و عدم تجاوز بین ایران، ترکیه، افغانستان و عراق در کاخ سعدآباد تهران به امضاء رسید. به موجب این پیمان، این دولت‌ها متعهد شدند که سیاست خارجی هماهنگی داشته باشند و در مقابله با خطر کمونیسم که هر یک از دولت‌های آنان را تهدید کند، همدیگر را مورد حمایت قرار دهند. همچنین دولت‌های عضو ضمن این که نباید در امور داخلی هم دخالت کنند، باید در کلیه اختلافات بین المللی که با منافع آنان مربوط است، مشورت نمایند و علیه هم، عملیات تجاوزکارانه نداشته باشند. اما در عمل، این پیمان، توخالی و پوچ بود و ایران خود همکاری وسیعی با آلمان که شریک شوروی بود، داشت و کارشناسان آلمانی در مؤسسات بسیاری در ایران خدمت می‌کردند.

* درگذشت استاد خوشنویس

«احمد نجفی زنجانی» (1361 ش)

اشاره:

استاد احمد نجفی زنجانی مشهور به معصومی یا معصومی خوشنویس در سال 1287 ش در نجف اشرف به دنیا آمد. از آن‌جا که وی به آموختن فنون خط علاقه داشت، ضمن تحصیل، به فراگیری این هنر پرداخت و در 25 سالگی در زمره خوشنویسان عصر درآمد و به کتیبه‌نویسی روی آورد کتیبه‌های درب طلایی بارگاه امام علی (ع)، کتابخانه حضرت امیر (ع)، درب نقره حرم سامرا، ضریح آرامگاه مسلم بن عقیل در کوفه، ضریح حضرت عبدالعظیم (ع) در شهر ری، ضریح حضرت رقیه (س) در شام، ضریح امام رضا (ع) و کتیبه‌های مسجد اعظم و مسجد آیین و موزه قم و دهها اثر ارزشمند در داخل و خارج از کشور به دست توانا و هنرمند این استاد گرانقدر نگاشته شده است. علاوه بر این، به دستور وزارت فرهنگ، عموم اصلاحات کتیبه‌های تاریخی در سراسر کشور و شجره‌نامه‌های انساب سادات و استنساخ کتب قیمتی و تکمیل قرآن‌های خطی و گرانبها توسط وی انجام گرفت. استاد معصومی از خوشنویسانی است که در نوشتن انواع خط از قبیل نسخ، ثلث، رقاع، کوفی، نستعلیق، شکسته، طغرا و... مهارت داشت. وی در انجمن خوشنویسان ایران به سمت استادی در امر تعلیم خط ثلث مشغول و تا پایان عمر در این خدمت بود. قرآن، مفاتیح الجنان،

مناسک حج، رسم المشق و غیره از جمله کتابت‌های اوست. این خوشنویس برجسته به هنگام فوت 74 سال داشت.

* درگذشت «محمد علی ناصح» ادیب و شاعر معاصر (1365 ش)

اشاره:

محمدعلی ناصح، متخلص به ناصح در سال 1278 در تهران به دنیا آمد و علاوه بر فراگیری علوم جدید به آموختن علوم قدیمه نیز پرداخت. ناصح از سال 1297 که انجمن ادبی ایران به همت وحید دستگردی در تهران تأسیس شد از اعضای آن بود. او بعدها ریاست این انجمن را تا پایان عمر به عهده گرفت. شرح بوستان سعدی، شرح حال خاقانی شروانی و نیز دیوان اشعار، از او به جای مانده است. محمدعلی ناصح به هنگام فوت، 87 سال داشت.

* درگذشت فقیه جلیل و محقق فرزانه آیت‌الله «؛ سید محمد حسین حسینی تهرانی» (1374 ش)

اشاره:

آیت‌الله سید محمد حسین حسینی تهرانی در سال 1305 ش (1345 ق) در تهران در بیت علم و فضل دیده به جهان گشود. وی در نوجوانی وارد حوزه علمیه قم شد و از محضر علمای بزرگی چون آیات عظام سید حسین بروجردی، سید محمد محقق داماد و علامه طباطبائی بهره برد.

سید محمد حسین سپس در 25 سالگی به نجف رفت و از استادانی نظیر حضرات آیات: سید ابوالقاسم خوئی و سید محمود شاهرودی بهره‌ها برد. وی پس از هفت سال و طی مدارج عالی علمی به تهران بازگشت و به اشاعه

مکتب تشیع و ابلاغ رسالت دینی همت گماشت. آیت‌الله حسینی تهرانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی به مشهد عزیمت کرد و به تدریس و تربیت شاگردان و راهنمایی مؤمنین پرداخت. از این عالم بزرگوار بیش از 40 عنوان کتاب در 75 جلد برجای مانده است که از مطالعه آن‌ها، تبخّر فراوان مؤلف در علوم مختلف اسلامی همچون: کلام، فقه، اصول، تفسیر، حدیث، تاریخ، تراجم، حکمت، فلسفه، سیاست، ادبیات، طب، عرفان و اخلاق نمودار است. از جمله آثار این عالم بزرگوار عبارتند از: امام‌شناسی در 18 جلد، معادشناسی در 10 جلد، مهر تابان، روح مجرد و نیز نور ملکوت قرآن در 4 جلد. این عالم فرزانه سرانجام در 17 تیر 1374 ش برابر با 9 صفر 1416 ق در 69 سالگی دار فانی را وداع گفت و پس از تشییعی با شکوه در صحن مطهر حضرت امام رضا (ع) مدفون گردید.

* رحلت حکیم و فیلسوف گرانقدر، آیت‌الله «؛ محمد اسماعیل صائنی زنجانی» (1377 ش)

اشاره:

آیت‌الله حاج شیخ محمد اسماعیل صائنی زنجانی، در سال 1311 ش (1351 ق) در بیت علم و تقوا و فضیلت در زنجان زاده شد و پس از طی مقدمات و سطوح حوزوی، در هجده سالگی عازم حوزه علمیه قم گردید. ایشان در قم از محضر پر فیض حضرات آیات: سید حسین بروجردی، سید محمد محقق داماد و حضرت امام خمینی (ره) بهره برد و همزمان، از علامه سید محمد حسین طباطبائی، دوره کامل اسفار، اصول فلسفه و روش رئالیسم را فرا گرفت. آیت‌الله صائنی از آن پس، حلقه درس خود را تشکیل داد و به تدریس فلسفه و سطوح عالی حوزه همت گماشت. وی پس از 14 سال اقامت در قم، در سال 1343 ش، به اصرار اهالی متدین زنجان به زادگاه خود بازگشت و تا پایان عمر خویش، به مدت حدود 35 سال به ترویج دین و تعظیم شعائر مذهبی مشغول گردید. آیت‌الله صائنی زنجانی در این زمان طولانی موفق شد فقه و اصول، فلسفه، کلام، تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه و مباحث اخلاقی را به شمار زیادی از فضلا و طلاب علوم دینی و نسل جوان آموزش دهد و منشا خدمات فراوانی گردد. از این حکیم گرانقدر آثاری بر جای مانده که تقریبات درس فقه و اصول آیت‌الله محقق داماد از آن جمله است. این عالم بزرگوار سرانجام پس از عمری خدمت به ساحت دین و ترویج مذهب، در هفدهم تیرماه 1377 ش برابر با پانزدهم ربیع‌الاول 1419 ق در شصت و شش سالگی دار فانی را وداع گفت و پس از تشییعی با شکوه، در زنجان به خاک سپرده شد.

* رحلت فیلسوف شهیر معاصر آیت‌الله دکتر «؛ مهدی حائری یزدی» (1378 ش)

اشاره:

آیت‌الله دکتر شیخ مهدی حائری یزدی در سال 1301 ش (1341 ق) در بیت علم و تقوا و فضیلت، از صلب آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، مؤسس عالی قدر حوزه علمیه قم، به دنیا آمد. وی پس از گذراندن مقدمات و سطوح عالی در این شهر نزد برادر بزرگوارش، آیت‌الله مرتضی حائری و آیت‌الله سید محمدرضا گلپایگانی، در محضر پر فیض حضرت امام خمینی (ره)، به آموختن متون کلامی و فلسفی و نزد آیات عظام: سید محمد حجت کوه کمره‌ای، سید محمد تقی خوانساری و سید حسین بروجردی به فراگیری دروس خارج فقه و اصول پرداخت و مبانی علمی خویش را استوار ساخت. آیت‌الله مهدی حائری، در سال 1329 ش، با تصویب آیت‌الله بروجردی، برای نظارت بر متون درسی دینی و فرهنگ کشور به تهران رفت و همزمان به تحصیل فقه در محضر آیت‌الله سید احمد خوانساری و فلسفه اسلامی نزد حکیم علامه، میرزا مهدی آشتیانی همت گماشت. او در سال 1339 ش، به نمایندگی آیت‌الله بروجردی، رهسپار آمریکا شد و رسیدگی به امور شیعیان آنجا را برعهده گرفت. این عالم بزرگوار، در آمریکا به تألیف، تدریس و انجام وظایف دینی و نیز تحصیل فلسفه غرب اشتغال ورزید و دوره دکترای خود را در دانشگاه میشیگان و تورنتو با درجه ممتاز گذراند. آیت‌الله مهدی حائری در سال‌های اقامت در آمریکا ضمن تدریس فقه، فلسفه و ادبیات فارسی در دانشگاه‌های آمریکا، در دهه‌ها سمینار و کنفرانس علمی و فلسفی شرکت جست و با ایراد سخنرانی‌های متعدد، استواری و عظمت فلسفه و کلام اسلامی را در محافل غرب به همگان نمایاند. ایشان در سال 1358 به ایران بازگشت و به کارهای علمی خود ادامه داد. کاوش‌های عقل‌نظری،

علوم قرآن، متافیزیک و حکمت و حکومت، برخی از آثار این استاد فرهیخته به شمار می‌روند. سرانجام آن فیلسوف بزرگ در 17 تیرماه 1378 برابر با 14 ربیع الاول 1420 ق در 77 سالگی بدرود حیات گفت و در حرم مطهر حضرت معصومه(س) به خاک سپرده شد.

29 شعبان در گذر تاریخ

* درگذشت «ابن مُنذر» فقیه و محدث مسلمان(318 ق)

اشاره:

ابن مُنذر فقه و حدیث را از دانشمندان برجسته آموخت و پس از آن عازم شهر مکه شد. او ضمن استماع حدیث و دانش‌اندوزی، تا پایان عمر در این شهر مقدس سُکنی گزید و به تألیف کتب متعدد همت گماشت. الاجماع در فقه و الاشراف در حدیث در زمره‌ی آثار ابن مُنذر می‌باشند.